

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI KADENCJA**

Warszawa, dnia 5 stycznia 2007 r.

Druk nr 326

**Pan
Bogdan BORUSEWICZ
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 84 ust. 1 Regulaminu Senatu my, niżej podpisani senatorowie,
wnosimy projekt uchwały

w sprawie uznania o. Mariana Żelazka SVD Człowiekiem Roku 2006.

Do reprezentowania nas w dalszych pracach nad tym projektem uchwały upoważniamy
senatora Adama Bieleę.

(-) Adam Biela
(-) Andrzej Gołaś
(-) Bronisław Korfanty
(-) Jarosław Lasecki
(-) Marian Miłek
(-) Antoni Motyczka

(-) Mirosława Nykiel
(-) Lesław Podkański
(-) Czesław Ryszka
(-) Jerzy Szmit
(-) Jerzy Szymura
(-) Kazimierz Wiatr

U C H W A Ł A
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia ...

w sprawie uznania o. Mariana Żelazka SVD Człowiekiem Roku 2006

Senat Rzeczypospolitej Polskiej pragnąc uhonorować o. Mariana Żelazka SVD za niezwykle osiągnięcia w ciągu 55 lat jego obecności w Indiach wśród Adibasów, pierwotnych mieszkańców Indii traktowanych jako niedotykalni oraz osób dotkniętych trędem, a także pragnąc wyróżnić nawiązanie przez niego głębokich i przyjacielskich relacji międzyludzkich z przedstawicielami miejscowych elit wyznających hinduizm przyznaje Mu tytuł Człowieka Roku 2006.

Jednocześnie Senat Rzeczypospolitej Polskiej zwraca się z apelem do wszystkich środowisk twórczych i edukacyjnych w Polsce, żeby czerpiąc z doświadczeń i z szlachetnego przykładu o. Mariana Żelazka upowszechniały postawę życzliwej otwartości w stosunku do ludzi innych kultur i religii.

UZASADNIENIE

Dnia 30 kwietnia 2006 roku zmarł w Puri (Indie) o. Marian Żelazek, polski werbista, który dokonał przełomu w kontaktach świata chrześcijańskiego z hinduizmem.

O. M. Żelazek urodził się w styczniu 1918 roku we wsi Pałędzie pod Poznaniem. W dniu 4 września 1939 roku złożył śluby zakonne w Zgromadzeniu Werbistów. W styczniu 1940 roku został internowany przez Gestapo i wywieziony do obozu koncentracyjnego w Dachau. Cały okres II wojny światowej spędził jako więzień obozów koncentracyjnych Dachau i Gusen aż do kwietnia 1944 roku. Lata spędzone w skrajnym poniżeniu wśród codziennie okrutnie zadawanej śmierci zahartowały w sposób niezwykły Jego rozumienie godności człowieka. Po wojnie ukończył w Rzymie studia i w 1949 roku otrzymał święcenia kapłańskie.

W kwietniu 1950 roku o. Marian przybył do Indii. Tam podjął pracę wśród Adibasów, indyjskich autochtonów w północnej części stanu Orissa. W latach 1951-1963 był dyrektorem gimnazjum, a następnie do roku 1975 sprawował nadzór nad 175 katolickimi szkołami podstawowymi. Wśród jego wychowanków są między innymi dzisiejsi biskupi i politycy. To dwaj Jego uczniowie, Rama Chandra KIJUNTIA i Maurice KUJUR, jako członkowie Parlamentu Indyjskiego (Rajya Sabha) pierwsi nominowali o. Mariana w roku 2002 do Pokojowej Nagrody Nobla. Zaraz potem do tej szlachetnej inicjatywy przyłączyło się ponad 1000 prominentnych osób polskiego życia politycznego, naukowego i kulturalnego. W tej liczbie było także 68 posłów i senatorów Sejmu Rzeczypospolitej poprzednich kadencji ze wszystkich orientacji politycznych, którzy podpisali tę nominację w różnym czasie. Podpisali ją również marszałkowie Parlamentów sześciu krajów europejskich.

W 1975 roku o. Marian objął placówkę w Puri, jednym z najświętszych miast hinduskich, gdzie pracował do końca swoich dni. Tutaj zorganizował życie w kolonii dla trędowatych i założył integracyjną szkołę podstawową dla ponad 500 dzieci, która wciąż uczy dzieci dotknięte trędem współżycia z dziećmi zdrowymi. Wiele osób pisało o niezwykłym sposobie w jaki o. Marian wszedł w lokalną społeczność. Miejscowy poeta Gangadhar Mishra napisał wiersz, którego fragment tutaj przytoczę:

Czysta i święta, o moja Matko,

Gdzie biegniesz tak wczesnym rankiem?

Czyż Twój Dżagannath nie jest uniwersalnym?

Czyż mieszka tylko we wnętrzu świątyni?

Czyż nie przebywa w zaścianku biednego człowieka?

Czyż nie można Go spotkać w osiedlu trędowatych

Gdzie Ojciec Marian z Łaski Jezusa – służy człowieczeństwu

Wyzuty z wszelkie wygody.

Służąc jedzeniem, schroniskiem i lekarstwami

Ojciec Marian jest dziś błogosławiony.

Wiatr Dżagannatha śpiewa taką pieśń

w lesie kadzu i drzew palmowych:

Chwała Dżagannathowi! Chwała Jezusowi

„W Bogu nie ma różnicy” –

niech ta prawda przeniknie do naszych serc.

Niezwykłe jest także świadectwo głównego kapłana słynnej świątyni Dżagannatha w Puri, Madhusudana Mahapatry, który w 2002 roku powiedział dziennikarzowi agencji UCAN, że o. Marian wyleczył Hindusów z błędnego przekonania jakoby trąd, był przekleństwem od Boga, a jego ofiary, niedotykalnymi. Według Mahapatry mieszkańcy Puri tak mówili o o. Żelazku od czasu, kiedy zaczął on obcować z ludźmi, którymi oni pogardzali ze względu na trąd: „...*prawdziwie ten biały człowiek wzruszył nasze serca robiąc dla nich wszystko*”. Inny kapłan tamtejszej świątyni, Dharia Pujari, przyznał, że: „*bezinteresowna postuga tym najslabszym bez nawracania ich pozostawiła w naszych duszach trwałą ślad miłości*”.

Były Ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Indiach pisząc o osiągnięciach o. Mariana porównał go do Gandhiego. Podczas gdy przywódca Narodu Indyjskiego wprowadził niedotykalnych do świątyni, to o. Marian wprowadził trędowatych pomiędzy ludzi do miasta. W ten sposób pękły niewidzialne mury, które bardzo namacalnie i boleśnie oddzielały trędowatych od społeczeństwa zdrowych ludzi.

Miały potem miejsce kolejne sprawy niezwykle. W grudniu 1985 roku o. Marian ukończył budowę katolickiego kościoła, który za zgodą miejscowych władz stanął w odległości 400 metrów w prostej linii od słynnej świątyni Dżagannataha. Zrozumienie rangi takiego wydarzenia o. Marian oddawał przez pytanie, które sam zadawał: „*Czy my w Polsce pozwolilibyśmy na budowę świątyni hinduistycznej obok Jasnej Góry?*”. Wkrótce zbudował też obok kościoła w Puri centrum dialogu zwane „*Ośrodkiem Poszukiwania Prawdy*”, a w lutym 2006 roku, na dwa miesiące przed swoją śmiercią otworzył centrum duchowości.

W roku 2000, po 25 latach obecności o. Mariana w Puri w jednym z najważniejszych centrów hinduizmu stała się druga rzecz niezwykle: wspomniany już Madhusudana Mahapatra, główny kapłan jednego z najważniejszych miejsc dla hinduizmu przekroczył progi misji katolickiej. Pękł drugi niewidoczny mur. W oczach hinduistów o. Marian przestał być „nieczysty”. Kilka lat wcześniej zaprzyjaźniony z Nim kapłan Mahapatra dokonał jeszcze innego wyłomu – przyprowadził do integracyjnej szkoły o. Mariana swoją wnuczkę.

Wymienione wydarzenia zostały przedstawione w licznych artykułach prasowych krajowych i zagranicznych, w kilku książkach i filmach. Waga osiągnięć o. Mariana została dostrzeżona i podkreślona przez liczne odznaczenia, które otrzymał od Prezydenta i Senatu RP oraz od władz, samorządów i uczelni wielkopolskich miast. Otrzymał też wiele odznaczeń w Indiach.

O. Marian Żelazek był mocno związany z ludźmi, którym służył i przy nich w Indiach zostały zgodnie z jego życzeniem złożone jego szczątki. Nigdy jednak nie rozstał się z polskim paszportem i nigdy nie zwrócił się do władz Indii o obywatelstwo. Było tak, bo ten niezwykle człowiek bardzo kochał swój kraj – Polskę, a jednocześnie uczył nas jak być dobrym obywatelem świata. Po jego śmierci, w kwietniu tego roku można było znaleźć wśród indyjskich informacji prasowych tytuły „*mesjasz trędowatych*”, „*apostół pokoju i poświęcenia*” oraz „*żyjący święty i bohater*”. Najpiękniej nazywali go podopieczni: „*bapa*” czyli „*ojciec*”. To oni w czasie uroczystości pożegnalnych skandowali „*Niech będzie nieśmiertelny!*”

Kalendarium życia o. Mariana Żelazka, SVD

- 1918 – 30 stycznia urodził się Pałędziu koło Poznania, z rodziców Stanisława i Stanisławy jako siódme dziecko spośród 14 własnych oraz dwójga adoptowanych dzieci. 2 lutego, chrzest w Skórzewie
- 1925 – początek nauki w miejscowej szkole podstawowej
- 1926 – rodzina Żelazków przenosi się do Poznania
- 1930 – Gimnazjum Marii Magdaleny w Poznaniu
- 1932 – nauka w niższym seminarium duchowym, oficjalnie w Męskim Gimnazjum Księży Werbistów w Górnej Grupie na Pomorzu
- 1937 – 8 września, początek nowicjatu w Chłudowie koło Poznania
- 1938 – wrzesień, rozpoczęcie studiów filozoficznych
- 1939 – 4 września, pierwsze śluby zakonne
- 1940 – 20 maja, absolutorium ze studiów filozoficznych; 22 maja, wywiezienie do Fortu VII w Poznaniu; 25 maja, wywiezienie do obozu koncentracyjnego w Dachau; 2 sierpnia, przeniesienie do obozu koncentracyjnego w Gusen
- 1941 – 8 grudnia, przeniesienie do obozu koncentracyjnego w Dachau.
- 1945 – 29 kwietnia, wyzwolenie obozu w Dachau; od listopada studia teologiczne na Uniwersytecie Anselmianum w Rzymie
- 1948 – 18 września, święcenia kapłańskie w Rzymie po trzecim roku teologii
- 1949 – zakończenie studiów w Rzymie. Miesiąc pobytu w Polsce (pierwszy raz po dziewięciu latach), prymicje w Poznaniu, potem rok pracy wśród polskich uchodźców w Bagnoli koło Neapolu
- 1950 – 3 marca Genua, wyjazd holenderskim statkiem handlowym „Laurenskerk” na misję do Sambalpur w Indiach w stanie Orissa; 21 marca przyjazd do Bombaju; 4 kwietnia, początek pracy wśród Adibasów
- 1951 – dyrektor szkoły podstawowej i jedyne w okręgu gimnazjum (niższe seminarium) w Hamirpur
- 1964 – Kesramal, inspektor wszystkich szkół katolickich (171) w misji Sambalpur
- 1968 – proboszcz nowej placówki misyjnej w Bondamunda z pięcioma stacjami; otwarcie sanktuarium MB Częstochowskiej
- 1975 – 1 czerwca, początek pracy w świętym hinduistycznym mieście Puri nad Zatoką Bengalską
- 1985 – 11 grudnia, konsekracja Kościoła Niepokalanego Pozęcia NMP w Puri, z wyposażeniem z ceramiki artystki Janiny M. Karczewskiej-Konicznej z Gdańska; w tym samym roku inauguracja Centrum Poszukiwania Prawdy z biblioteką chrześcijańską do dialogu z hinduizmem.
- 1988 – otwarcie schroniska dla bezdomnych trędowatych – „dharamszala”.
- 1989 – listopad, otwarcie szpitalika przeznaczonego dla chorych trędowatych w krytycznym stanie - „Korunalaya – Cottage of love and mercy”
- 1991 – rezygnacja z funkcji proboszcza. O. Żelazek staje się „bonopasi” czyli pustelnikiem w aśramie; nadal opiekuje się wioską trędowatych
- 1998 – Złoty Jubileusz Kapłaństwa
- 2006 – 30.04 umiera w Puri

zestawił: *Alfons Labudda SVD*

część książek i opracowań o o. Marianie Żelazku

- 1988 - „*W świętym mieście Puri*” - Jerzy Krasicki, Verbinum, Warszawa
- 1988 - „*O. Marian Żelazek SVD misjonarz w Indiach*”, Referat Misyjny Seminarium Duchownego Księzy Werbistów, Pieniężno
- 1989 - „*Wyposażenie świątyni katolickiej Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Puri (Indie)*” Janina Karczewska, Referat Misyjny Seminarium Duchownego Księzy Werbistów, Pieniężno
- 1993 - „*Na drogach Adwentu*” - F. Arnold i in., Verbinum, Warszawa
- 2000 - „*Indie moja miłość. Moja druga Ojczyzna. Pięćdziesiąt lat pracy dla Chrystusa i Jego braci Hindusów*”, Marian Żelazek SVD, [Listy z Indii]. Redakcja Eugeniusz Śliwka SVD, Pieniężno
- 2000 - „*Drogami miłosierdzia*” - Jerzy Krasicki i Andrzej Sujka, Verbinum, Warszawa
- 2002 - „*Szpital pod niebem*” - Anna T. Pietraszek, Verbinum, Warszawa

część filmów o o. Marianie Żelazku i jego pracy

- 1980 - „*Tak niewiele potrzeba do radości*” - o. Feliks Poćwiardowski SVD, film video
- 1987 - „*Misja*” - Anna Pietraszek, film dokumentalny
- 1988 - „*Głód miłości*” - Anna Pietraszek, film dokumentalny 30 min.
- 1988 - „*Ambasador trędowatych*” - Anna Pietraszek, film dokumentalny 15 min.
- 1998 - „*Boże Narodzenie w wiosce trędowatych*” - Anna Pietraszek, reportaż dla Redakcji Katolickiej TVP
- 2002 - „*Aszirbado Ojca Mariana Żelazka*” - Anna Pietraszek, 20 min.
- 2003 - „*Misjonarz*” - Ryszard Piasek i Zespół Filmowy Videonik, film dokumentalny TVP

Niektóre wystawy o pracy o. Mariana Żelazka

- 1998 16-24 czerwca, Poznań, Centrum Kultury „Zamek”: „*Na Indyjskiej Ziemi*”... 48 lat życia pośród Adibasów i trędowatych. Wystawa fotograficzna z okazji 80-tych urodzin i 50-lecia kapłaństwa Wielkopolaninina Ojca Mariana Żelazka SVD misjonarza z Indii. Wystawę przygotowała Fundacja Pomocy Humanitarnej „Redemptoris Missio”
- 1998, 4 września, Domu Polonii w Warszawie, ul. Krakowskie Przedmieście 64, wystawa fotograficzna „*Misjonarz trędowatych Ojciec Marian Żelazek SVD*” zorganizowana przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”
- 2005, 22 kwietnia do 15 czerwca, „*Na Indyjskiej Ziemi*”, Muzeum Misyjno-Etnograficzne Księzy Werbistów w Pieniężnie. Wystawa ze zbiorów Fundacji Pomocy Humanitarnej „Redemptoris Missio” i Muzeum w Pieniężnie
- 2005, 18-21 maja, „*Na Indyjskiej Ziemi*” - Dom Studencki nr 2 Akademii Medycznej w Lublinie, wystawa fotografii
- 2005, 17 czerwca, „*Ojciec Marian Żelazek SVD polski kandydat do Pokojowej Nagrody Nobla*”, Galeria Azjatycka ul. Freta 5 w Warszawie, zorganizowana przez Muzeum Azji i Pacyfiku pod honorowym patronatem Nuncjusza Apostolskiego w Polsce

Nagrody i nominacje przyznane o. Marianowi Żelazkowi

w Indiach

- 1998, 12.11, Indie. KHRIST JAYANTI – 2000. Millenium Celebration *Certificate of Merit*.
2003, 26.01, Bharati Foundation Trust Bhubaneswar Cofers Bharati Samman to the eminent Missionary Father Marian on Republic Day 2003

międzynarodowe

- 2002-2005 czterokrotna nominacja do Pokojowej Nagrody Nobla
2006, nominacja do Nagrody Braterstwa

państwowe w Polsce

- 1999 - Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, wręczony przez Ambasadora RP w Indiach, Postanowienie Prezydenta RP z dnia 27 kwietnia 1999
2002, 2.09, Dyplom za wybitne zasługi dla promocji Polski w świecie w 2001 roku, Minister Spraw Zagranicznych RP Włodzimierz Cimoszewicz
2005, 18.01, Honorowe Obywatelstwo Poznania, Poznań

społeczne w Polsce

- 1998 - Medal „Bóg Zapłać”, miesięcznik *Powściągliwość i Praca*
1998, 22.06, Medal „Tym, którzy czynią dobro”, Fundacja Pomocy Humanitarnej „Redemptoris Missio” z Poznania
1998, 3.10, Medal im. Karola Marcinkowskiego, Akademia Medyczna w Poznaniu
2002, 29 stycznia, Bursztynowy Order Kwiatu Lotosu z Krzyżem, Fundacja Misyjno-Charytatywna Księży Werbistów, Pieniężno
2002, 15.06, nadanie Zespołowi Szkół w Chłudowie k. Poznania im. „Ojca Mariana Żelazka”
2002, 3.08, statuetka „Złotego Hipolita” oraz Dyplom Honorowy „Wybitnej Osobistości Pracy Organicznej”, Powiat Poznański i Towarzystwo im. Hipolita Cegielskiego
2002, 12.12, Nagroda im. Św. Brata Alberta Adama Chmielowskiego
2003, 14.03, wyróżnienie „Serce dla serc”, Kościół Polskokatolicki w Lublinie
2003, 3.05, Dyplom Honorowy „Kawalera Orderu Polonia Mater Nostra Est”, Społeczna Fundacja Pamięci Narodu Polskiego
2003, 14.06, order „Ecce Homo”, Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim
2003, 15.09, Złota odznaka „Serce Dziecka”, Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim
2003, 22.09, nominacja do Nagrody TOTUS za rok 2004 w kategorii „Promocja człowieka, praca charytatywna i edukacyjno-wychowawcza”, Fundacja „Dzieło Nowego Tysiąclecia”
2005, 12.09, Nagroda im. Sergio Vieira de Mello, za działania na rzecz pokojowego współistnienia i współdziałania społeczeństw, religii i kultur, Kraków